

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *János Ecső*

Cím:

AQUINCUM ÉS A SZABADTÉRI JÁTÉKOK

Forrás: *Pesti Hírlap vas.*

Budapest 1937 X-17

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

T.

792

H.

Aquincum

Idő:

"1937"

Személy:

Helyszám:

A külföldi és hazai városok ujjában állandósítják ünnepi játékaikat és a szabadtéri előadások rövid idejének végével, máris újabb tervek vetődnek fel. Az egyik budapesti magánszínház igazgatója nyilatkozott nemrég, hogy megfelelő hozzáértőkből összeállított szerv felügyelete alatt elvállalná a fővárosi szabadtéri játékok művészi részét. Már tárgyalt is a Juniusi Hetek vezetőségével, hogy miként lehetne állandósítani Budapesten a szabadtéri játékokat.

A szabadtéri játék — eltekintve az idegenforgalmi, tehát nem esztétikai érdektől — még jobbára kisértet. A rendezőt, a színpadi játék mesterét a színjátszás problémái ösztönzik arra, hogy a színház épületében határok közé fogott színpadról szabad ég alá, szabad területre vigye a színjátékot. Az illúzió és hangulat felidézésének fokozása művészi cél. Az olyan színdarab előadásánál, amelynek színhelye jobbára a természet, vagy amelyben a természet-

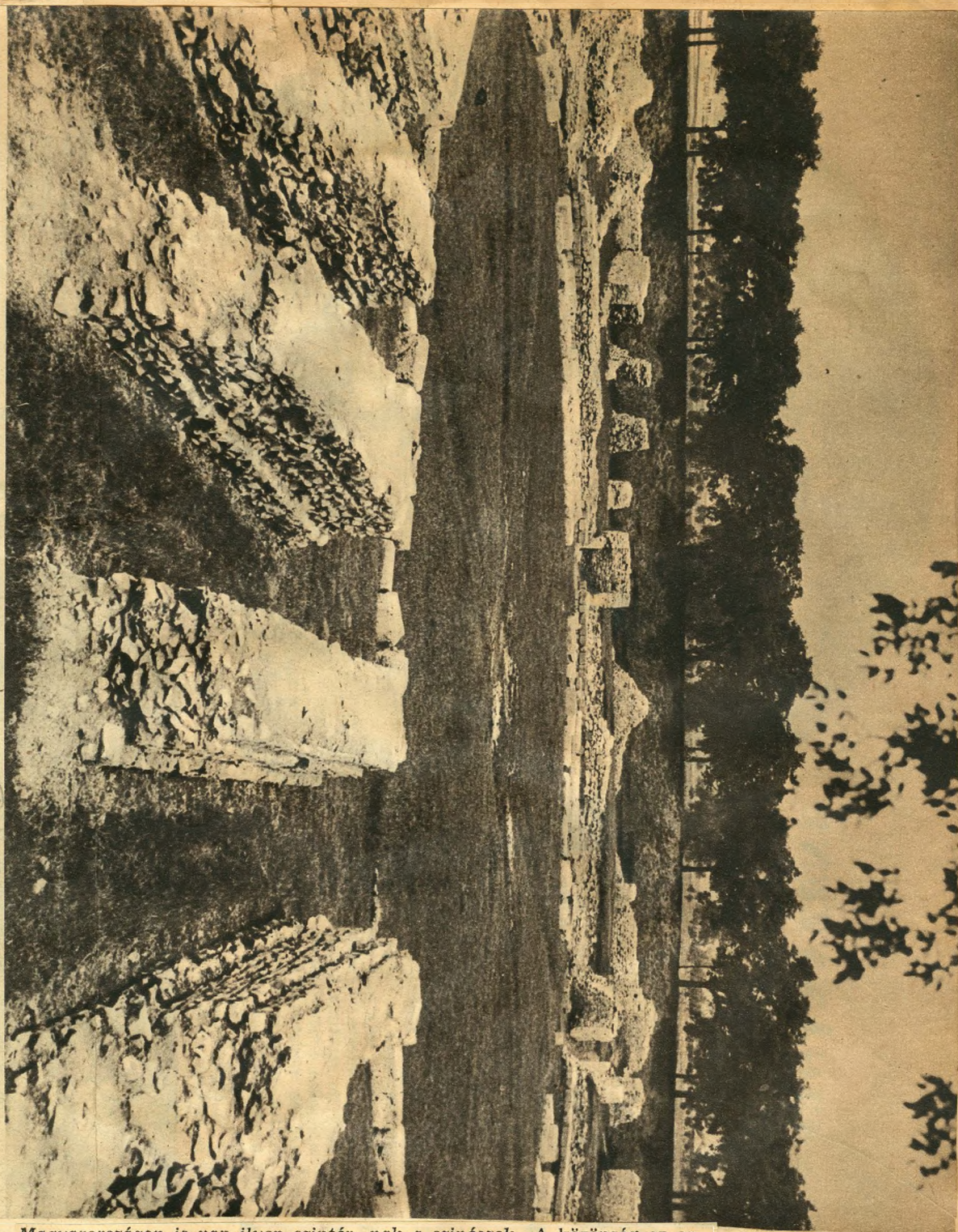
nek jelentős szerepe van, alkalmas szintéren díszlet helyett a való természet szerepeltetésével erősítik a színi hatást. Rom, várudvar, székesegyház tere, amelynek szinte környezeti szerepe van egy-egy színjátékban, ugyancsak ezt a célt szolgálja. Inkább hangulat, mint illúzió fokozása az eredmény, ha ókori tragédiát, klasszikus színjátékot görög vagy római színház, cirkusz megmaradt romjai közt adnak elő. Vitatható, hogy újszerű színházak előlétesére vagy a színjátszás ősi módjainak felelevenítésére törekszik-e a szabadtéri színjáték. A díszlet helyett a természet szerepeltetése mindenestre visszakanyarodás a legújabb színpadművészeti törekvéstől, stilizált színpadtól a naturalista színpad felé.

Ókori romok színtere éppen úgy a szertartások áhitatos hangulatát ébreszti pusztá jelenlétével, mint valamely székesegyház homlokzata és előtere. Előképzíti a néző lelkét az ünnepi játékra, mintegy figyelmeztetve a magasabb, esztétikai célra. Ezért választottak már a XIX. század végén esztétikai céllal rendezett szabadtéri előadásoknak ilyen színteret: Orange, Arles, Fréjus és Champien romjai közt mutattak be szabadtéri színelőadásokat.

Orange francia város déli végében 103 méter hosszú és 36 méter magas római színház maradt meg és közelében cirkusz-rom is van. Az egykori virágzó római gyarmatváros ókori színházában — ahol az újabbkori szabadtéri játékok kultusza kezdődött — most operaelőadásokat rendeznek. Egy másik francia városban, a sziklás dombok környezete Nîmes-ben 133 méter hossz tengelyű és 102 méter keresztmetszű amfiteátrum van, amely 24 kétsorban egymásra tett arkádból áll. A római cirkuszban egykor állatviadalokat rendeztek, ma ugyanott — mozi játszik. Ujabbban a római Colosseumban, a siracusai görög színházban, a veronai arénában és más hasonló klasz-

szikus szintéren rendeztek szabadtéri játékokat.

A magyar játékszin hőskorában vidéki színészek játszottak először szabadtéren: a fehérvári színészek 1819-ben a mohai birtokon és Pály Elek színészei Egerben, a püspöki kertben. Az első valóban művészi célú előadást Nagyvárad újságírói rendezték Jászai Mari kedvéért, aki ott a Rhédey-kert nagylombu cserfái közé emelt görög színpadon eljátszotta az Elektra cimszerepét. Délután tartották ezt az előadást és „a színpadon a fák lombjain keresztül átsűrődött a verőfény s csodálatosan világította be az arcokat — írja Hevesi Sándor — s közelebb hozta a közönséghez az egész tragédiát. Elevenebbé, valóságosabbá lett minden ez eleven környezetben“. Ha ennyire elragadtatja a hozzáértőt egy görög oszlopszatol másoló díszlet lombos fák között, mennyivel inkább fokozhatja a hatást az igazán ókori környezet! És nemcsak külföldön,

Székelyi Károly 1937. X. 17.

Magyarországon is van ilyen szintér — itt a főváros III. kerületében az aquincumi római cirkusz romja.

Szeged Salzburg mintájára dómterén játszik. Rendeztek már operát, drámát parkban, erdőben és más szintéren már az ötvenes években is és napjainkban külföldi példára. Megpróbálkoztak az idén a városligeti másolt épületek környezetével is. A most szóbanlevő budapesti szabadtéri játéktérvekhez a Margitszigetet vetették fel — csak Aquincumról nem esik szó!

Aquincum lehetne a magyar Orange, amfiteátrumunk területe méretekből alig kisebb az orangei római színházromnál. Az esztergomi vasuti hidján túl, a vasuti töltés és az országút szögében fekszik a kiásott aquincumi cirkusz-rom. A körded alaku amfiteátrum hossz tengelye 86, kereszt tengelye 75 méter. Köröltés veszi körül és a magas töltésen ket-tős fasor vonul végig. A romok kö-zepén kerek szintér — itt játszaná-

nak a színészek. A közönség az országút felőli kapun menne be, a színészek a szemben levő kapun. A romok keretezik a színteret. A nézők számára a romoknál magasabb deszkaülőhelyeket a köröltés belső oldalára építenék, meg a fasor szabályos közzel ültetett fái közé, körben, mint a cirkuszokban. A fasor felső keretnek úgy délutáni napfényben, mint esti fényszóró világításban kiválóan alkalmas.

A Nemzeti Színház tagjai 1924 július 5-én az állatkerti tavon a szikla oldalába épített színpadon előadták az *Oedipus királyt*. Aquincum alkalmasabb szintér volna ókori színházok előadására. Nézők nagy tömege talán nem férne el a töltésen, de éppen elegendő ember jutna ülőhelyhez, hogy az előadások megismétlésével az üzleti mérleg sem bil lenne fel. Eppen ezért a budapesti állandó szabadtéri játékok tervezőinek figyelmébe ajánljuk Aquincumot!

Tamás Ernő.